

РЕШЕНИЕ

№ 76

гр. Разград, 12.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – РАЗГРАД, ВТОРИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Валентина П. Димитрова

Членове: А. Д. Христов
Светлана К. Чолакова

при участието на секретаря Диана Здр. Станчева
в присъствието на прокурора В. Як. М.
като разгледа докладваното от А. Д. Христов Въззивно гражданско дело № 20233300500083 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С Решение № 34 от 23.01.2023 г. по гражданско дело № 20223330100873 по описа за 2022 година на РС – Разград, съдът е постановил следното:

*ОСЪЖДА Софийски градски съд с адрес: гр. София, п.к. 1000, бул. „Витоша“ № 2, ДА ЗАПЛАТИ на С. А. Ю. с ЕГН-***** от с. ***, общ. Разград, ул. *****, сумата от 4000 (четири хиляди) лева като обезщетение за причинените и неимуществени вреди, произтичащи от нарушаването на правото за разглеждане в разумен срок на Въззивно гражданско дело № 5064 по описа за 2018 г. за Софийски градски съд ведно със законна лихва върху претендираната сума, считано от 13.05.2022 г. до окончателното плащане.*

*ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК Софийски градски съд с адрес: гр. София, п.к. 1000, бул. „Витоша“ № 2, ДА ЗАПЛАТИ на С. А. Ю. с ЕГН-***** от с. ***, общ. Разград, ул. *****, сумата от 10,00 (десет) лева за направените съдебни разноски.*

*ОСЪЖДА Софийски градски съд с адрес: гр. София, п.к. 1000, бул. „Витоша“ № 2, ДА ЗАПЛАТИ на "Адвокатско дружество *****" с ЕИК ***** сумата от 700,00 (седемстотин) лева в производството пред първата инстанция, определено по реда на чл. 38, ал. 2 от ЗА.*

Недоволен от това решение, останал Софийски градски съд, който го обжалва, чрез пълномощника си - съдебен помощник С. Р.. Счита, че решението е неправилно - необосновано, постановено при нарушение на материалния закон и съществени процесуални нарушения. Ето защо, моли същото да бъде отменено, като вместо него бъде постановено решение, с което исковите претенции бъдат отхвърлени, а при условие на евентуалност да се постанови решение, с което да се намали размера на обезщетението до справедлив такъв съгласно чл. 52 ЗЗД. Излага подробни съображения. Претендира разноски включително възнаграждение за процесуално представителство, на осн. чл. 10, ал.4 ЗОДОВ. Прилага и списък по чл. 80 ГПК.

В срока по чл. 263, ал.1 ГПК, от насрещната по жалбата страна – С. А. Ю., чрез пълномощника адвокат Б. Б., преупълномощен от управител на "Адвокатско дружество *****", е депозиран отговор на въззи***та жалба. С отговора се оспорва въззи***та жалба. Моли се обжалваното решение да бъде потвърдено и се претендират разноски във въззивното производство. Излагат се подробни съображения.

В срока по чл. 263, ал.1 ГПК, от участващата на осн. съгласно чл. 10, ал. 1 ЗОДОВ, Прокуратурата на РБ, не е депозиран отговор.

В открито съдебно заседание, при редовност в прИ.аването, за въззивника Софийски градски съд не се явява представител. Пълномощникът му съдебен помощник С. Р. депозира писмена молба, с която моли да се даде под на делото в нейно отсъствие. Поддържа въззи***та жалба, претендира разноски, на осн. чл. 10, ал.4 ЗОДОВ и прави възражение по чл. 78, ал.5 ГПК.

В открито съдебно заседание, при редовност в прИ.аването, въззиваемата страна не се явява и не изпраща представител. Пълномощникът адвокат Б. Б. депозира писмена молба, с която моли да се даде под на делото в негово отсъствие. Поддържа отговора на въззи***та жалба, прави възражение по чл. 78, ал.5 ГПК, прави искане за присъждане в полза на "Адвокатско дружество *****" на адвокатско възнаграждение при условията на чл. 38, ал.1, т.2 ЗА. Прилага пълномощно, договор за пра*** защита и съдействие, списък по чл. 80 ГПК, удостоверение за регистрация по ЗДДС.

В открито съдебно заседание, при редовност в прИ.аването, участвалият на основание чл. 10, ал.1 ЗОДОВ прокурор от Окръжна прокуратура – Разград, изразява становище за неоснователност на жалбата и моли обжалваното решение да бъде потвърдено.

Съдът, като обсъди доводите във въззи***та жалба относно атакувания съдебен акт и събраните по делото доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Жалбата е подаден в срок и е допустима, а разгледана по същество е **частично основателна**.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната

му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата с изключение на случаите, когато следва да приложи императи*** материалнопра*** норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните – т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС. Настоящият случай не попада в двете визирани изключения, поради което въззивният съд следва да се произнесе по правилността на решението само по наведените оплаквания в жалбата.

Процесното първоинстанционно решение е валидно и допустимо, но частично неправилно. Въззивният състав споделя мотивите му, с изключение на тези относно размера на обезщетението, поради което и на основание [чл. 272 ГПК](#) препраща към мотивите на обжалваното решение, с изключение на размера на обезщетението. Във връзка доводите в жалбата за неправилност на решението, следва да се добави и следното:

Пред въззи***та инстанция бяха приети преписи от в.гр.д № 5064/2018 г. на СГС и гр.д. № 58260/2014 г. на СРС /изпратени на РС - Разград след приключване на съдебното дирене и преди обявяването на решението/. Приобщени бяха и справките от МП и ИВСС от които е видно, че ищцата не е подавала заявление по реда на чл. 60а и сл. ЗСВ за нарушаване правото ѝ на разглеждане и решаване в разумен срок на горецитраните дела /това обстоятелство изрично се признава и от ищцата, а и няма спор между страните, че не е започвана процедура по реда на глава трета "а" от Закона за съдебната ***ст/. Така приетите доказателства не водят до промяна на приетата от първоинстанционния съд фактическа обстано***.

За пълнота следва да се посочи, че е налице противоречива практика по въпроса: *Когато по време на висиящността на исково производство по чл. 2б от ЗОДОВ за бавно правосъдие, приключи наказателното производство от което страната черпи правата си за обезщетение, трябва ли да бъде прекратено гражданското дело, за да започне и се изчерпи процедурата за обезщетение за вреди по реда на глава трета "а" от ЗСВ.*

Според първото становище: *Приключването на производството, по което се твърди че е допуснато нарушение на чл. 6, § 1 от Конвенцията, след като е предявен иск за обезщетение по чл. 2б, ал. 1 ЗОДОВ, не е процесуална пречка за упражняване правото на иск и основание за прекратяване на гражданското дело, тъй като тълкуването обратния смисъл ще противоречи на установеното в закона правило, че никое друго учреждение няма право да приеме за разглеждане дело, което вече се разглежда от съда.* Това становище е намерило израз в Решение № 153 от 13.06.2018 г. на ВКС по гр. д. № 4658/2017 г., IV г. о., ГК

Според второто становище: *Производството следва да бъде прекратено като процесуално недопустимо, след констатиране на факта, че не е спазена разпоредбата на чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ, както и предвид това, че другото производство, за което се претендира заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, се е водило "приключило", а не "неприключило".*

Това становище е намерило израз в Решение № 1732 на САС по в. гр. д. № 2637/2016 г. недопуснато до касационно обжалване с Определение № 494 от 3.05.2017 г. на ВКС по гр. д. № 5234/2016 г., IV г. о., ГК.

Настоящият съдебен състав споделя първото становище, по изложените в същото съображения.

Предметът на въззивното производство е очертан с подадената въззивна жалба, като спорът се концентрира до наличието на предпоставките, при които може да се осъществи отговорността на ответника за нарушеното право на ищеца за разглеждане и решаване на административното дело в разумен срок, съгласно чл. 6, параграф 1 от КЗПЧОС, както и до размера на обезщетението за претърпените от ищеца неимуществени вреди.

Държавата отговаря за вреди от действия на правозащитни органи, които не са извършени в разумен срок на основание специалната норма на чл. 26. от ЗОДОВ, като обезщетенията за тях съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗОДОВ се претендират само по този закон и реда на ГПК.

Отговорността е деликтна.

Критериите, въз основа на които съдът прави преценката си дали е допуснато нарушение по чл. 6 § 1 от ЕКЗПЧОС са посочени примерно в закона - чл. 26., ал. 2 от ЗОДОВ – решение № 66 от 02.04.2015 г. по гр. д. № 5813/2014 г., г. к., III г. о. на ВКС.

Съгласно разпоредбата на чл. 26. от ЗОДОВ, Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, параграф 1 от КЗПЧОС.

В Решение № 210 от 15.06.2015 г. на ВКС по гр. д. № 3053/2014 г., III ГО, Решение № 362 от 21.11.2013 г. на ВКС по гр. д. № 92/2013 г., IV ГО, и Решение № 12 от 27.01.2016 г. на ВКС по гр. д. № 4014/2015 г., IV ГО, е прието, че съгласно чл. 7 КРБ, държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи или длъжностни лица.

Всеки национален съд на всички държави - страни по ЕКЗПЧОС, е национален съд по смисъла на чл. 13 ЕКЗПЧОС и като такъв е длъжен да разгледа всяко дело в защита на право, което ЕКЗПЧОС признава, включително и на българските граждани. Разглеждането и решаването на делото в разумен срок от независим и безпристрастен съд е такова право – чл. 6 пар. 1 ЕКЗПЧОС. Неговото нарушаване от правораздавателните органи покрива изискванията на чл. 7 КРБ и предоставя на българския гражданин право на защита, която осъществяват системата на българските съдилища /чл. 117 и чл. 119 КРБ/. Следователно от влизането в сила на закона за ратифициране на КЗПЧОС, българският съд има задължението да допусне и разгледа всеки иск на основание чл. 6 пар. 1 КЗПЧОС, а българската държава е задължена да обезщети вредите, настъпили вследствие на нарушено право на неин гражданин за разглеждане и решаване на дело в разумен срок.

Искът за обезщетение за вреди от нарушено право на разглеждане и решаване на приключило дело в разумен срок по чл. 6 пар. 1 ЕКЗПЧОС е с пра*** квалификация чл. 26 ЗОДОВ и се разглежда по особения ред на ЗОДОВ, когато: 1/делото, по което е допуснато нарушението /досъдебни и съдебни производства/, е приключило с окончателен акт към датата на влизане в сила на измененията в ЗОДОВ /ДВ, бр. 98/2012 г. / и не са изтекли повече от 6 мес. от постановяване на окончателния акт и 2/делото, по което е допуснато нарушението /досъдебни и съдебни производства/, е образувано и приключило с окончателен акт след влизането в сила на измененията в ЗОДОВ /ДВ, бр. 98/2012 г./. Допустимостта на този иск е обусловена от изискването за изчерпване на администрати***та процедура за обезщетение на вредите по реда на гл. IIIа ЗСВ и липсата на постигнато споразумение - арг. чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ /абсолютна процесуална предпоставка***/.

Допустимостта на иска по чл. 26 ЗОДОВ за обезщетение за вредите от нарушение на правото по чл. 6 пар. 1 ЕКЗПЧОС по всящо производство не е обусловена от абсолютните процесуални предпоставки по чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ – да е изчерпана администрати***та процедура за обезщетение на вредите по реда на гл. IIIа ЗСВ и да няма постигнато споразумение.

Основателността на предявените иски предполага кумулати***та наличност на следните предпоставки: 1/да е нарушено правото на ищеца за разглеждане и решаване в разумен срок на процесните административни дела; 2/да е претърпял твърдените неимуществени вреди и 3/между бездействието на правозащитните органи и неблагоприятните неимуществени последици /вредите/ да е налице причинно-следствена връзка.

Неимуществените вреди по чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ имат своя специфика, обусловена от самостоятелното право, регламентирано в нормата, което възниква при нарушаване на законовото изискване за приключване на делото в разумен срок. Както е прието и с решение № 76/11.04.2016 г. по гр. дело № 5721/2015 г. на III-то гр. отд. на ВКС, нормата на чл. 26 ЗОДОВ създаде национален компенсаторен механизъм за бавно правосъдие, оценен като ефективен от ЕСПЧ. С нея се предвиди като вътрешноправно средство за защита, самостоятелна хипотеза на отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС, като критериите, въз основа на които съдът прави преценката си дали е допуснато нарушение са посочени примерно в закона /чл. 26, ал. 2 ЗОДОВ/ и са приложими стандартите, установени в практиката на ЕСПЧ. В практиката се приема, че при специалния деликт по чл. 26 ЗОДОВ самият законодател примерно е изброил обстоятелства /общата продължителност и предмета на

производството, неговата фактическа и пра*** сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и всички други факти, които са от значение за спора/, които съдът следва да вземе предвид както при преценката си дали е налице фактическият състав на това особено непозволено увреждане, изразяващо се в нарушение на правото на ищеца за разглеждане и решаване на съответното дело в разумен срок, така и при определянето на размера на обезщетението за неимуществените вреди, причинени му от този деликт. Посочва се, че при присъждане на обезщетения за неимуществени вреди, причинени от забавено разглеждане на граждански производства, също поначало от значение е общата продължителност на съдебното производство; възможно е тя да е в нарушение на изискването за разумен срок, въпреки че отделните етапи на производството са имали разумна продължителност, и обратно – при допусната забава в отделна част от производството няма нарушение на чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС, ако общата продължителност на делото не е прекомерна според вида на делото и броя инстанции. В практиката се застъпва разбирането, че производството е за присъждане на обезщетение за причинени вреди на граждани от неправомерни действия на държавата, отговорността е обекти*** и се носи от държавата, а не от нейните органи или длъжностни лица, без значение кой е причинил вредоносния резултат, като държавата и нейните органи се разглеждат като едно цяло. Съгласно установената практика /решение от 02.04.2015 г. по гр. д. 05813/2014 г. на III г. о. на ВКС/ механизмът, по който се прави извод дали е спазено изискването за разумен срок е следният: установява се продължителността на релевантния период и след това се преценява дали този период е разумен. Разумността се оценява с оглед обстоятелствата по делото, като се търси баланс между интересите на лицето възможно най-бързо да получи решение и необходимостта от внимателно проучване и правилно провеждане на наказателното производство. Така и Определение № 50692 от 29.09.2022 г. на ВКС по гр. д. № 991/2021 г., IV г. о., ГК.

Разумността на времетраене на производството трябва да бъде преценена, съобразно критериите, установени в практиката на съда, и по-специално - сложността на делото, поведението на жалбоподателя и поведението на компетентните държавни органи (§ 82 по делото Смирнова

срещу Русия (Smirnova v. Russia) по жалби № 46133/99 и № 48183/99 Решение от 24 юли 2003 на III отделение на Съда, станало окончателно на 24.10.2003 г., както и решението по делото Кемаш срещу Франция, § 60).

Чл. 6 (1) КЗПЧОС налага на договарящите се страни да организират съдебните си системи по такъв начин, че техните съдилища да спазват всяко едно от изискванията. Така и Салези срещу Италия, Решение на Европейския съд по правата на човека от 25 февруари 1993 г., § 20-25.

Само по себе си неспазването на процесуални срокове не води непременно до извода, че е нарушено правото по чл. 6, ал. 1 ЕКПЧ - Визингер срещу Австрия, № 11796/85, 30.10.1990 г., Горанова - Караенева срещу България, № 12739/05, 08.03.2011 г., § 73.

В настоящия случай обаче, е налице нарушение на разумния срок по чл. 6, ал.1 ЕКПЧ.

Въззивно гражданско дело № 5064 по описа за 2018 г. на СГС е било образувано на 18.04.2018г. На същата дата с протокол от избор на дъия докладчик е бил избран съдия - докладчик. На 28.08.2018г. с разпореждане № 28250 от 28.08.2018г. на съдията – докладчик е насрочено открито съдебно заседание за 21.02.2019г. На 21.09.2019г. се е провело открито съдебно заседание, в което съдът обявил делото за решаване. На 30.12.2022г. е било обявено окончателното Решение № 263557, с което въззивното производство е приключило.

Така производството пред СГС е продължило повече от четири години и осем месеца /решението е обявено след повече от три години и десет месеца след заседанието, в което е завършено разглеждането на делото, въпреки едномесечния срок по чл. 235, ал.5 ГПК/.

Съгласно Решение от 10.05.2011 г. на ЕСПЧ по делото на Фингър срещу България, по жалба № 37346/2005 г., Четвърто отделение, председател Пеер Лорензен, § 94 и § 95 : „Разумността на продължителността на производството трябва да се преценява с оглед на конкретните обстоятелства във всеки случай и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и на съответните органи и това, което е оспорвано от жалбоподателя в съдебен спор (виж, наред с много други, Скордино (№ 1), цитирано по-горе, § 177). Държавите са длъжни да организират съдебните си системи по такъв начин, че техните съдилища да могат да отговарят и на изискванията на Член 6, ал. 1 от Конвенцията, включително задължението да разглеждат делата в разумен срок (виж, наред с много други, Bottazzi, § 22, и Scordino (№ 1), § 183, и двете цитирани по-горе). Те са отговорни за закъсненията, настъпили по

причина на съдебни или други органи (виж, като пример, *Foley v. the United Kingdom*, № 39197/98, § § 38-39, 22 октомври 2002). Те също са отговорни за забавяния в представянето на становищата на назначените от съда експерти (виж *Caruano v. Italy*, 25 юни 1988, § 32, Серия А № 119 и *Nibbio v. Italy*, 26 февруари 1992 г., § 18, Серия А № 228 А). Държавата може по този начин да носи намери отговорност не само за закъснение при разглеждането на определен случай, но и при отказ да увеличи ресурсите в отговор на натрупването на дела или за структурни недостатъци в съдебната си система, които предизвикват закъснения (виж *Zimmermann and Steiner v. Switzerland*, 13 юли 1983, § § 29-32, Серия А № 66; *Guincho*, цитирано по-горе, § § 39-41; и *Rammel v. Germany*, 1 юли 1997, § § 69-72, Доклади за съдебни решения 1997-IV). Справянето с проблема на неоснователно отлагане на съдебното производство може по този начин да изиска от държавата да предприеме редица законодателни, организационни, бюджетни и други мерки.“

Както изрично е посочено в § 73 от Решение от 10.05.2011 г. на ЕСПЧ по делото на Димитров и Хамънов срещу България, по жалби № 48059/2006 г. и № 2708/2009 г., Четвърто отделение, председател Николас Браца: "Неразглеждането на конкретно дело в рамките на разумен срок не е непременно резултат от пропуски от страна на отделни съдии, прокурори или разследващи органи. Например, макар в някои случаи забавянията да се дължат на небрежност от страна на разследващия орган, прокурора или съдията, който отговаря за конкретно дело (виж, например, *B. v. Austria*, цитирано по-горе, § § 52-54, и *Reinhardt and Slimane-Kaid v. France*, 31 март 1998 г., § 100, Reports 1998-II), в други случаи забавянията могат да произтичат от това, че държавата не е предоставила достатъчно ресурси на съдебната система (виж, например, *Zimmermann and Steiner*, цитирано по-горе, § § 30-32), или не е разпределила делата по ефективен начин (виж, например, *Georgiadis v. Cyprus*, № 50516/99, § 46, 14 май 2002 г.).“

Действително, за продължителността на въззивното производство, причина очевидно е ноторната дългогодишна свръхнатовареност на СГС. Последното обаче не може да бъде уважителна причина, доколкото съгласно ЕКПЧ всяка държава следва да организира съдебната си система така, че съдилищата да разглеждат делата в разумен срок по смисъла на чл. 6 от Конвенцията. Следователно държавата носи отговорност за несправянето с този проблем дължи обезщетение за вредите в резултат от нарушеното право на страните за разглеждане на делото в разумен срок, когато тези вреди са пряка и непосредствена последица от неизпълненото от държавата нейно задължение да обезпечи организацията на съдебната си система по такъв начин, че да дава възможност на съдилищата обективно при нормални условия да разглеждат делата в разумен срок. Съдилищата носят отговорност за вреди по исковете по чл. 2 б от ЗОДОВ като процесуални субституенти на държавата, която следва да вземе навременни и ефикасни мерки за справяне с този проблем и да организира съдебната система по начин, който да може да

осигури разглеждането на всяко дело в разумен срок. Ако такива мерки не са взети или са неефективни, държавата, респ. – процесуалните ѝ субституенти не могат да бъдат освободени от отговорност при надхвърляне на разумния срок. Вж. и Решение от 2.07.2009 г. на ЕСПЧ по делото на Йордан Йорданов и други срещу България, по жалба № 23530/2002 г., станало окончателно на 2.10.2009 г., Пето отделение, председател Пеер Лоренцен, Решение от 07.07.1989 г. по делото Union Aliment aria Sanders v. Spain по жалба № 11681/85, Решение № 48 от 6.04.2020 г. на ВКС по гр. д. № 1610/2019 г., IV г. о., ГК, Определение № 97 от 25.01.2016 г. на ВКС по гр. д. № 5537/2015 г., III г. о., ГК, Определение № 307 от 19.04.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3418/2017 г., IV г. о., ГК, Решение № 2316 от 23.08.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 9092/2021 г.

Предметът на спора с оглед интереса на ищеца не изисква по-бързо приключване. Все пак обаче, гражданско дело с такава обща продължителност, каквито и обяснения да има за забавата, не може да е "проведено с дължимата грижа" /Cominggersoll SA v Portugal 2000-IV/. Налице е нарушение на чл. 6, § 1 от Конвенцията. Вж. и Решение № 306 от 22.10.2019 г. на ВКС по гр. д. № 4482/2017 г., IV г. о., ГК.

По размера на предявения иск:

Трай.та съдебна практика, като напр. ППВС № 4/1968 г. на Върховния съд, както и по-новата такава, формирана по реда на чл. 290 от ГПК (напр. Решение № 184/08.11.2011 г. по т. д. 217/2011 г. на ВКС на РБ, II т. о., Решение № 83/06.07.2009 г. по т. д. 795/2008 г. на ВКС на РБ, II т. о. и др.) е категорична, че "справедливостта" по чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно понятие, а се изпълва със съдържание и смисъл при определяне на размер на обезщетението за неимуществени вреди, винаги и само когато се подхожда конкретно към случая, при съобразяване с всички правнозначими факти и обстоятелства, понеже следва да се обоснове връзката между конкретно установените увреждания и защо съдът приема, че съответния размер на присъжданото обезщетение за неимуществени вреди е справедлив.

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в пра***та норма на чл. 52 от ЗЗД – по справедливост от съда.

Съобразно практиката на ЕСПЧ (решение от 10.02.2011 г. по делото

Radkov v. Bulgaria по жалба № 18382/05, решение от 13.07.2017 г. по делото Velkova v. Bulgaria по жалба № 1849/08, Скордино срещу Италия §. 203-204; Решение от 24.07.2003 г. на ЕСПЧ по делото Смирнова срещу Русия, (Smirnova v. Russia), по жалби № 46133/1999 и 48183/1999 г., III отделение на Съда §. 100), както и практиката на ВКС (решение № 50030 от 9.02.2023 г. на ВКС по гр. д. № 785/2022 г., IV г. о., ГК, решение № 6 от 11.02.2022 г. на ВКС по гр. д. № 1555/2021 г., IV г. о., ГК, решение № 50240 от 16.12.2022 г. на ВКС по гр. д. № 4654/2021 г., IV г. о., ГК, решение № 272/27.01.2020 г. по гр. д. № 924/2019 г. на IV-то ГО на ВКС, решение № 306/18 от 22.10.2019 г. по гр. д. № 4482/2017 г. на IV-то ГО на ВКС, а също и Решение № 48/06.04.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г. на IV-то ГО на ВКС, решение № 60242 от 13.01.2022 г. на ВКС по гр. д. № 339/2021 г., III г. о., ГК) в исковото производство по чл. 26 от ЗОДОВ пълно и главно доказване следва да бъде проведено от страна на ищеца по отношение на вида и размера на имуществените вреди, както и на пряката причинно-следствена връзка между тях и забавеното производство; каквито в случая не се претендират, а относно неимуществените вреди съществува силна, макар и оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството причинява такива, поради което поначало не е необходимо ищецът да твърди изрично и да доказва обичайните, типични неимуществени вреди, които винаги се търпят от лице, спрямо което гражданското съдебно производство е продължило извън рамките на разумния срок, като притеснения за неговото развитие и от евентуален неблагоприятен изход, накърняване на чувството му за справедливост и на доверието му в правораздаването и изобщо в държавността поради забавянето на делото. В случая от страна на ответника не са ангажирани доказателства за оборване на тази презумпция.

Предвид горното и съобразно критерия за справедливост, установен с чл. 52 от ЗЗД, справедлив размер на обезщетение според настоящия съдебен състав възлиза на сумата от **2 000** лв., до който размер предявеният иск се явява основателен.

Следва да се изтъкне и обстоятелството, че **осъждането да се заплати обезщетение само по себе си също има ефект на репарация**. Такава е и константната практика на ВКС намерила израз в постановените по реда на чл. 290 ГПК Решение № 50240 от 16.12.2022 г. на ВКС по гр. д. № 4654/2021 г., IV г. о., ГК, Решение № 480/23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на IV-то гр. отд. на ВКС и Решение № 113 от 2.05.2017 г. на ВКС по гр. д. № 3483/2016 г., IV г. о., ГК, Решение № 359 от 25.09.2012 г. на гр.дело № 1224/2011 г. на ВКС,

IV г.о., ГК.

Така определения размер е достатъчен да репарира претърпените от ищеца обичайни неимуществени вреди, а доколкото от доказателствата по делото не се установяват други вреди над обичайните, то претендираният размер се явява прекомерен, поради което искът ще следва да бъде отхвърлен като неоснователен над присъдения размер от **2 000** лв. до пълния претендиран от 4 000 лв. Така определения размер е съобразен и със съдебната практика - Решение № 50240 от 16.12.2022 г. на ВКС по гр. д. № 4654/2021 г., IV г. о., ГК, Решение № 50240 от 16.12.2022 г. на ВКС по гр. д. № 4654/2021 г., IV г. о., ГК, Решение № 272 от 27.01.2020 г. на ВКС по гр. д. № 924/2019 г., IV г. о., ГК, Решение № 56 от 5.04.2023 г. на ***С по в. гр. д. № 27/2023 г., Решение № 2316 от 23.08.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 9092/2021 г., Решение № 264381 от 1.07.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 4540/2020 г., Решение № 260209 от 14.06.2021 г. на ОС - София по в. гр. д. № 38/2021 г., Решение № 4821 от 7.08.2020 г. на СГС по в. гр. д. № 16570/2019 г.

Поради това иска по чл. 26 ЗОДОВ е основателен до размера на сумата 2 000 лв., а за разликата следва да бъде отхвърлен.

Обжалваното решение следва да се отмени в посочените части и по същество да се постанови ново, с което искът по чл. 26 ЗОДОВ да се отхвърли за разликата над сумата от 2 000 лв. до присъдения размер от 4 000 лв. В останалите си части, с които претенциите са уважени до размера на сумата от 2 000 лв., ведно със законна лихва считано от 13.05.2022г., както и в частта, с за разносните, с която ответникът е осъден да заплати на ищеца внесената държава*** такса в размер на 10 лв., на осн. чл. 10, ал.3, изр. 2 ЗОДОВ – обжалваното решение следва да се потвърди.

При отмяна на решението горната инстанция е длъжна служебно да разпредели отговорността за разносните и за предходното /предходните/ производства, тъй като тази отговорност е обусловена от изхода на спора пред съда, осъществяващ инстанционния контрол. Така и Определение № 235 от 18.05.2017 г. на ВКС по ч. т. д. № 1063/2017 г., I т. о., ТК. Счита се, че щом се обжалва решението по иска, обжалват се и разносните, като акцесорна последица по чл. 78 от ГПК. Промяна на изхода на спора по иска обуславя същото и в частта за разносните - решението за разноси не може да влезе в сила, след като се обжалва това по спора /иска/, във връзка с който са

присъдени. Така и Определение № 96 от 12.04.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1450/2012 г., III г. о., ГК.

Предвид крайния резултат по спора пред въззи***та инстанция, обжалваното решение следва да се отмени и в частта за разноските, с която ответникът е осъден да заплати на пълномощника на ищеца адвокатско възнаграждение, над сумата 444 лв. с включен ДДС до присъдения размер от 700 лв. До размера на сумата от 444 лв. решението следва да се потвърди.

Разходи за адвокатско възнаграждение ищецът не е направил – същият е упълномощил АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО *****, БУЛСТАТ № *****, като управителя на дружеството И. Г. Й. е преупълномощил адвокатите Д. Й., А. Г., Б. Б. и И. И. Й., при условията на чл. 38, ал. 2 ЗА.

На АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО *****, ответникът следва да заплати на основание чл. 38, ал. 2 ЗА, вр. с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, разноси за адвокатско възнаграждение за един адвокат, съразмерно на уважената част от иска съгласно чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ - в размер на сумата 600 лв. с включен ДДС за въззи***та инстанция, тъй като дружеството е регистрирано по ЗДДС.

Ответникът действително е бил представляван по делото, както пред първоинстанционния съд, така и пред въззивния не от юрисконсулт, а от съдебен помощник, като няма спор, че последният е служител с юридическо образование при ответника. Съгласно изричната разпоредба на чл. 32, т. 3 от ГПК, държавните учреждения и другите юридически лица могат да бъдат представлявани в съдебното производство по пълномощие както от юрисконсулти, така и от други техни служители с юридическо образование. Съществено за приложението на тази разпоредба, респ. – и на разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК (в случая във вр. с § 1 от ПЗР на ЗОДОВ) е не наименованието на длъжността на служителя, а качеството му на правоспособен юрист, което му дава възможност да осъществява процесуалното представителство на юридическото лице, чиито е служител е. Именно, тъй като юрисконсултите и другите служители с юридическо образование работят по трудово или служебно правоотношение към съответните юридически лица, последните им заплащат трудово възнаграждение, респ. – заплата, а не уговорено за конкретното дело

адвокатско възнаграждение. Поради това, за разлика от общите разпоредби на чл. 78, ал. 1 и ал. 3 от ГПК, които изрично изискват съответните разноси, включително за адвокатско възнаграждение, да са заплатени (направени) от страната, специалната разпоредба на чл. 78, ал. 8 от ГПК изисква по делото да е установено единствено, че страната – юридическо лице е била представлявана (защитавана) в съдебното производство от юрисконсулт, респ. – от друг неин служител с юридическо образование съгласно чл. 32, т. 3 от ГПК, като не е необходимо, а и не би било възможно, да се представят доказателства за направени разноси за юрисконсултско възнаграждение, което да е заплатено по конкретното дело. Също съгласно изрично постановеното с разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК, размерът на разноските за юрисконсултско възнаграждение се определя от съда, като този размер не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от ЗПП. В този смисъл са и разясненията, дадени в мотивите към тълкувателно решение № 3/13.05.2010 г. на ОСК на ВАС. Горното е цитат от Решение № 163/24.06.2020 г., гр. д. № 924/2019 г. на ВКС, IV г. о., което се споделя от настоящия състав. Така и Решение № 1291 от 1.11.2022 г. на САС по в. гр. д. № 3514/2021 г. и Определение № 50005 от 7.02.2023 г. на ВКС по ч. гр. д. № 2517/2022 г., IV г. о., ГК.

Предвид крайния изход на спора – частичното отхвърляне на иска на ищцата, на основание чл. 10, ал. 4, предл. 2 от ЗОДОВ същата дължи и следва да бъде осъдена да заплати на ответника, претендираното от него юрисконсултско възнаграждение за въззи***та инстанция, съразмерно с отхвърлената част на иска, което съдът определя в размер на 180 лв. за първата инстанция и в размер на 180 лв. за въззи***та инстанция, съгласно чл. 37, ал. 1 от ЗАдв и чл. 25, ал. 1 от Наредба за заплащането на пра***та помощ /т.е. общо сумата от 360 лв./. Тези суми са съответни на отхвърлената част от исковата претенция, респ. от въззи***та жалба.

С оглед фактическата и пра*** сложност на делото и действията, извършени от процесуалните представители на всяка една от страните, съдът намира за неоснователни възраженията и на двете страни за прекомерност по чл. 78, ал. 5 ГПК.

Водим от изложеното, съдът, на осн. чл. 271, ал.1 ГПК,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 34 от 23.01.2023 г. по гражданско дело № 20223330100873 по описа за 2022 година на РС – Разград в частите, с които Софийски градски съд е осъдена да заплати на С. А. Ю., на основание чл. 26 ЗОДОВ обезщетение за неимуществени вреди **над** сумата от 2 000 лв. до размера на сумата 4 000 лв.; както и в частта за присъдените за производството разноси по чл. 38, ал. 2 от ЗА **над** сумата 444 лв. до присъдения размер от 700 лв.,

ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявения от С. А. Ю. с ЕГН-***** от с. ***, общ. Разград, ул. ***, иск за заплащане на обезщетение за причинените и неимуществени вреди, произтичащи от нарушаването на правото за разглеждане в разумен срок на Въззивно гражданско дело № 5064 по описа за 2018 г. на Софийски градски съд за разликата **над 2 000 лв.** до размера на сумата 4 000 лв., ведно със законната лихва върху нея считано от 13.05.2022 г., ведно със законна лихва върху претендираната сума, считано от 13.05.2022 г. до окончателното плащане, като неоснователен.

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 34 от 23.01.2023 г. по гражданско дело № 20223330100873 по описа за 2022 година на РС – Разград, в останалата му част.

ОСЪЖДА, на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ, вр. чл. 38, ал. 2 ЗА вр. с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, Софийски градски съд, ЕИК 000696532, седалище и адрес на управление: гр. София, п.к. 1000, бул. “Витоша” № 2, представляван от председателя А. Т., **ДА ЗАПЛАТИ** на АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО ***, БУЛСТАТ № ***, рег. с решение от 09.07.2017г. по ф.д. № 10724/2007 год. на СГС, САК, седалище и адрес на управление гр. София, пощенски код 1000, р-н Триадица, ул. Бистрица № 9, ет.2, офис 4, с управители И. Г. Й. и Евгени Методиев Евгениев, сумата от **600,00 (шестстотин) лева** с включен ДДС за адвокатско възнаграждение за въззи***та инстанция.

ОСЪЖДА, на основание чл. 10, ал. 4, пр. 2 от ЗОДОВ във връзка с чл. 37 от ЗПП и чл. 25, ал. 1 Наредба за заплащането на пра***та помощ, С. А. Ю. с ЕГН-***** от с. ***, общ. Разград, ул. ***** да заплати на

Софийски градски съд, ЕИК 000696532, седалище и адрес на управление: гр. София, п.к. 1000, бул. “Витоша” № 2, представляван от председателя А. Т., сумата **360.00 (триста и шестдесет) лева** разноси по делото за първоинстанционното и въззивно производство.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване съгласно чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____